ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ԱՌԻՆՁՆԵԼՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՀԱԲԱԹ 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1860 — ԹԻՒ 637

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ

Մեր նախնեաց թուոյն մէջ հրատարակեցինք լուր Ռ՝ոհն Լիսաելին նամակը զոր գրած էր Դուբլինցի Անգլիոյ դեսպանին՝ ի պաշտպանութիւն իրաւանց Իտալիոյ ժողովրդոյ և՝ ի ջատագովութիւն ազգասիրական ընթացքի Վիքթոր Իմմանուէլ Թագաւորին։

Յայտնի է որ այս նամակը հաճելի չէր զաւտրիոյ, Ռուսիոյ և Պրուսիոյ կառավարութեանց, որոնք իրենց դժգոհութիւնը յայտնելու համար, պատուէր յղեցին Անգլիա գտնուող իրենց դեսպանացը, որ՝ ընդդիմ ամեն տարուան տվրութեանը, ներկայ չգտնուին Ռոնտոնի քաղաքապետ ըստին հացկերութիւն։ Այս պատուերը՝ ի գործ դրուեցաւ։ Յիշեալ կառավարութեանց դեսպանները՝ նորընտիր քաղաքապետ Ռոտին հացկերութիւն չտային, սակայն Գաղղիոյ դեսպան տը Բերսիկի կոմը Մեղանակից էր և ազգու ատենախօսութիւն մը ըրաւ իւր խնդակցութիւնը և իւր ջերմեռանդ փափաքը յայտնելով վասն յարատևութեան անգղիական և գաղղիական դաշնակցութեան։ Այս դաշնակցութիւնը և առաւել հաստատի մը ընկալաւ՝ ի հրատարակութենէ վերոյիշեալ նամակին, որուն իմաստը և քաղաքականութիւնը պաշտպանեցաւ Ռոտ Ռիմբրոթենէն գանազան ատենախօսութեանց մէջ, զորս առիթ ունեցաւ ընելու մօտ օրերս։

Յայտնի կերպիւ կը տեսնուի թէ Անգղիոյ և Գաղղիոյ կառավարութիւնները գերթէ կատարեալ կերպիւ համաձայն են՝ ի մասին Իտալիան խնդրոյն։ Այս համաձայնութիւնը ապահովութիւն մը ըլլալով յիշեալ խնդրոյն յաջողութեամբ պսակուելուն, վերջին ատենին ցուսահատութեան և գրգռութեան պատճառ եղած է հռոմէական կղերին և իւր կուսակցացը, որոնք ամեն կերպիւ կաշխատին Գաղղիոյ կառավարութեան ընթացքը պախարակել և ատելի ցուցնել միամիտ հասարակութեան առջև։

Այս ընթացքին անտեղեակ չգլլալով Նոբոլէոն կայսեր կառավարութիւնը, ամեն օրինաւոր միջոցները՝ ի գործ կը դնէ արգիլելու համար կղերին կուսակցութեան գաղտնի դաւակցութեան գործքերը, և անոնց զօրութիւնը տկարացնելու համար։ Իւր ըստ օրում, ինչպէս սովորեալ անգամ ալ ըսինք, այս ծածուկ դաւակցութեան գլուխը և առաջնորդը գերապատիւ Սաքքոնին էր։ այսինքն Փարիզի Լուբրակը պապին, Գաղղիոյ կառավարութիւնը նախ և յառաջ հեռացուց զնա գաղղիայէն։ Երկրորդ՝ Կոլէի որ Լէոն կոչուած կղերական օրագիրը ջնջեց։ Երրորդ՝ հրաբերական նամակաւ մը պատուէր յղեցին բոլոր նահանգապետաց որ թոյլ չտան Գաղղիոյ մէջ կրօնական ընկերութիւններ հաստատելու, որոնք ԼԸ ՊԷԿԷ որ Լէն — Ինէ՝ կոչուած պատգամն նոր առութիւն ժողովելու պատճառաւոր և ընդ պատրուակաւ կրօնի՝ քաղաքական դաւակցութիւններու ձեռք զարնել կուզեն։ Վերջապէս թշնամութիւնը երիտասարդ կը տատկանայ՝ ի մէջ Գաղղիոյ տերութեան և Հռոմի քահանայապետական կառավարութեան։ Իւր այս թշնամութիւնը բնական բանմնէ՝ ի կողմանէ պապին։ որուն աշխարհական իշխանութիւնը անհնար էր որ վերնար, եթէ Նաբոլէոն կայսրը չօգնէր Սարաենիոյ տերութեան։ կամ լաւ է ըսել, առանց իմաստուն խորհրդոյ և աշխարհօգուտ որոշման Գաղղիոյ վեհապետին, պապին հոգևոր իշխանութիւնը երբէք պիտի չմաքրուէր աշխարհական իշխանութենէն, որ մեծ աղտ՝ և անպատուութիւն մեր քրիստոնեական Սուրբ կրօնին։ որուն երկնային հեղինակը յայտնի կերպիւ զրուցեց թէ թագաւորութիւնս իմ չէ յաշխարհէ սատի։

Կարիպալտի զօրապետը կատարելով քաջագործ ծանկան յաղթանակները, կոխելով անցնելով հարաւային Իտալիան, և գրեթէ լմնցնելով իտալական միութիւնը՝ ահա կերթայ իւր ապառաժուտ Պաբբերա կղզին առանձնանալու։

Իւր թուրէն զատ ուրիշ բան մը չառաւ հետը այնքան գանձերու մէջէն անցնելով։ Այս երեսն զինուորականը, մղեալ իւր հայրենասիրական սատրիկ եռանդէն իւր զօրքերէն չբաժնուած ըսաւ անոնց թէ պատրաստ ըլլան յառաջիկայ գարնան ազատելու գերութենէն իրենց միւս եղբայրները, ասով յայտնի կը տեսնուի թէ Պաբբերա վերջին կէտ մը ջլալուն է Կարիպալտիի պատմութեան։

Նբրոպայի օրագրութիւնները Կարիպալտիի այս առժամանակեայ հրաժարման վրայ կը յաւելուն թէ։ երբ վերոյիշեալ զօրականը հասեր է Պաբբերա՝ մեծ զարմանքի մէջ ինկերէ տեսնելով այն ամայի կղզւոյն խոպան տեսարանները ծառերից պարտեզներով և հովանաւորիչներով փոխակերպուած, երբ իւր բնակութեան տեղին հասեր ևս առաւել սիսեր է ապրիլ քանզի իւր հասարակ տունը շքեղութեամբ կը փայլեր։ ։ ։ որ մոգական ձեռքը տունը ըներ էր՝ շուտով մը իմացաւ, որովհետև երբ զարդարուն ապարանիցը մէջէն կանցներ մեծ սրահի մը մէջ Վիքթոր — Իմմանուէլին պատկերը տեսաւ։ ։ ։ ։ ։ ։ ։

— Փոքրիկ կղզին Պաբբերայի Սարաենիոյ մեծ կղզոյն հիւսիսային եզերաց մօտ կը գտնուի Պոնիֆաչիոյի նեղուցին արևելեան մուտքին վրայ և գրեթէ գէմ առ դէմ Բօրսիքայի կղզւոյն հարաւային ծայրին։ Երկայնութիւնը հիւսիսէն հարաւ 8—9 հազարամէթրի կըհասնի։ ունի առատ ցորեան և այծ (որոնցմէ եղած է իւր անունը)։ Սարաենիոյ Սահմաններուն մէջ կայ ուրիշ կըղզի մեալ Պաբբայեա անուամբ։ զոր շրոթելու չէ ասոր հետ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ը.Ա. ԳԼՈՒԽ

ՍԱՀՄԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՕՐՕՐՈՒՆՔ

Ը.

Ազգին ամեն մէկ անհատը առ ազգը պարտաւորութիւններ ունի։ Ազգն ալ իր կողմէն առ ազգային ամեն մէկ անհատ պարտաւորութիւններ ունի։ դարձեալ մէկ անհատ իրաւունքներ ունի Ազգէն և Ազգն անհատներէն։

Այս պարտիքներն որոշել և այս իրաւունքներն հաստատել իշխանութիւնը ազգային Վարչութիւնը կը կոչուի։ որուն Օսմանեան Տէրութենէն յատուկ արտօնութեամբ յանձնեալ է Տաճկաստանի Հայոց ներքին գործոց տնօրէնութիւնը։

Բ.

Ազգային վարչութիւնը հիմնեալ է իրաւանց ու պարտուց սկզբունքին վրայ։ որ արդարութեան սկզբունք է։ իր ոյժը ձայնից բազմութեան մէջ կը կայանայ։ այլ օրինաւորութիւն սկզբունք է։ Մինչդեռ տնօրէնութիւն ազգային որ չէ համաձայն այս սկզբանց։ ոչ արդար է և ոչ օրինաւոր։

Գ.

Ազգն ու ազգային Վարչութիւնը փոխադարձ պարտիքներով կապուած են իրարու հետ։

Ազգային պարտականութիւնն է՝ Ազգին պիտոյիցը պահանջոց ծախքերուն մասնակից ըլլալ իւրաքանչիւրը իր կարողութեան չափովը։ Ազգին խնդրած ծառայութեանցը յանձնառու ըլլալ։ և ազգային Վարչութեան ըրած տնօրէնութեանցը ազգասիրաբար հնազանդիլ։

Դ.

Ազգային Վարչութեան պարտականութիւնն է՝ Ազգին բարոյական, մտաւորական և նիւթական պիտոյիցը հոգ տանիլ։ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ու աւանդութիւնները անխախտ պահել, մարդկութեան հարկաւոր եղած անհրաժեշտ գիտելեաց ուսումը Ազգին ամեն ստորնեալի թէ մանչ և թէ աղջիկ տղայոց հուսապարտ ծաւալել, ազգային հաստատութիւնները պայծառ պահել, ազգին հասոյթները օրինաւոր կերպով ուսեցնել և ծախքերը իմաստութեամբ տնտեսել, ազգին ծառայութեանը մշտնջենապէս նուիրեալ անձանց կացութիւնը լաւցնել և ապագան անդորրել։ կարօտելոց խնամ տանիլ հայրաբար, ազգաբնոց մէջ ծագած վէճերը տրդարութեամբ խաղաղել, և վերջապէս ազգին բարեկարգութեան ու յառաջադիմութեանը աշխատութիւն չխնայել։ Ա.

Ինչ այս ամեն պարտիքները կատարելու և իրաւունքները ապահովելու դիտմամբ է որ Ազգը հեռաւեալ կերպով կըսահմանադրի զազգային գործոց վարչութիւնը։

ԳԼՈՒԽ Ը.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կազմութիւն

1. Պարձրագոյն Դրան շնորհած արտօնութեանը համեմատ՝

Ազգային Վարչութիւնը երեսփոխանական է։

Ազգը ընդհանուր ժողովով մը կներկայանայ և անոր միջնորդութեամբը կը վարէ զազգային իշխանութիւնը։

Ընդհանուր ժողովը՝ Ազգին ընդհանրական գործոց տնօրէնութիւնն իրեն պահելով։ սովորական գործոց վարչութիւնը երկու ազգային ժողովներու կը յանձնէ՝ կրօնական գործոց մասը՝ Կրօնական ժողովի մը։ քաղաքական գործոց մասը՝ Քաղաքական ժողովի մը։ իսկ նաւռն գործոց տնօրէնութիւնը՝ այս երկու ժողովոց առ ժամանակեայ մէկ տեղ գալովը ձևացած խառն ժողովին կը յանձնէ։

2. Ազգային վարչութիւնը՝ աշխատութեանց բաժանումը բարեկարգութեան առաջին պայման բռնելով։ ազգային գործոց մէջ տեսչութիւնն ու մատակարարութիւնը իրարմէ կը զատէ երկու կարգ խորհուրդներու միջոցաւ։

Տեսչութեան համար՝ ազգային գործոց գլխաւոր մասերուն յատկացեալ չորս ազգային խորհուրդ կը հաստատէ։ որոնք՝ Ուսումնական

[illegible]

Ֆրանսերեն գրքերի հրատարակչատան մասին

Ֆրանսերեն գրքերի հրատարակչատան մասին [illegible] Ֆրանսերեն գրքերի հրատարակչատան [illegible] Ֆրանսերեն գրքերի հրատարակչատան [illegible] Ֆրանսերեն գրքերի հրատարակչատան [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

բայ կղզին կերթայ իւր առողջութեան համար օդափոխութիւն մը ընելու։

Վերջին հեռագրա–լուրերէն կիմանանք որ Ամերիկեան Միացեալ–Նահանգաց հասարակապետութեան նախագահութեան ընտրուելէ պարոն Ապրահամ Լինքօն։

Ամէնքէն եկած լուրերուն նայելով նախարարները իրենց հրաժարականը տուեր են, պարոն Օ.աիմիս արտաքին գործոց պաշտօնէին խորհրդատան նախագահ ընտրուելուն համար։

Այս հրաժարականները չեն ընդունուեր Օ. Թէն Թագաւորէն։

Յունալ թը Փոնթանիոբլ լրագրին մէջ ռուսական Կանչա լրագրէն քաղած հետեւեալ յօդուածը կը կարդամք, որ Երիվանի գաւառին Հայազգեաց վրայ կը պատմաբանէ։ «Դիւրին է զանազանել կրսէ նոյն թերթը, այս ժողովրդոց մէջ երկրին հին բնակիչները ու յետոյ եկող քաղթականները։ Իմա Երիվանի մէջ շատ քիչ հայ կայ բնիկ։ այն թշնամական չարիքն ու կործանմունքները որ իրենց գժբաղդ հայրենիքն աւերեցին ու քանդեցին՝ պատճառ եղան իրենց այս վիճակը իմնալու։ Կրնամք ըսել նաև որ երբ հնդկական վաճառականութեան հոսումը։ Գլուխ–բարե յուսոյին քալել սկսաւ՝ նոյն երկրէն եւ՝ ալ առաւել քաղթականութիւնը շատցաւ։ անանկ որ Հայք գրեթէ բոլանդակ Ասիոյ ու Եւրոպիոյ երեսը ցրուեցան։

Մանկօլներն ալ իրենց հետ շատ հայեր տարին Վոլգայի եզերքը տիրապետուցի ատենին։ Թիւզանդիոնի կայսերաց ժամանակը ամբողջ գիւղեր ի փոքր Ասիայ քաղթեցան։ մանաւանդ Ի Կիլիկիա Ռուբինեաց տիրապետութեան ներքև։ Եգիպտոսի մէջ ալ այնքան բազմաթիւ էին Հայք որ 1075ին յատուկ եկեղեցական դլուխ մը ունէին հոն։ Երեքտասաներորդ և չորեքտասաներորդ դարուց մէջ ալ շատերը Լեհաստանի կողմերը գացին։ Հազար 331ին Սեթրաքանի։ Խրիմի, և Բօլոնիայի մէջ ալ կային։ Հազար 604 թուականին Շահ աբբաս Խսպահանի Լուրի –Ռուլֆա արուարձանը 2000 հայ ընտանեաց լեցուց զորոնք Երիվանի նահանգէն բերած էր։ Յամանակ առ ժամանակ և հայ հարուստ վաճառականներ Տանի Թերեքի եզերքը և ի Ինդիկս կը քաղթէին։ Հազար 804ին երբ Զիցիանոֆ իշխանը Երիվանի վրայ քալեց՝ երկու հազար հայ Թիֆլիզ քաղթեցին Թողլով իրենց բնակութիւնները, և ահա մինչ ցարդ նոյն քաղաքը մնացած են Հալվապոր Թաղը ունենալով տեղի բնակութեան։

Այս տեղեկութիւնն է հարկ է հետևցնելը Երիվանի գաւառին մէջ գանուողհայերը՝ զանազան երկիրներէ քաղթած են զանազան տարիներու մէջ։ այս քաղաքին բնիկներուն գալով քանի մը դիւղերու մէջ կրգտնուին միայն։

Այս ժողովուրդը ուրիշ ոչ ժողովրդոց պէս ունի իւր բարի ու գէշ յատկութիւնները կրօնի մասին հայը երկիւղածէ։ Եւ հաւածումը կարող չէ զայն իւր վարդապետութենէ խոտորեցնել։ սը որ ըլլայ կրկատարէ իւր պաշտամունքը բոլորովին։ ու բնաւ ետ չկենաք պահեցողութենէն որ 4 ամիս կրտեւ։ Նաև չկասիր տաճառներ ու վանքեր հիմնելէ ու իւր կղերին օգնելէ։ Հայերը ընդհանրաբար աչքաբաց են, լաւ կրճանաչեն գիտութեանց և արուեստից օգտակարութիւնը այս մասին կրգերազանցեն իսկ իրենց դրացի վրացիները ու Թաթարները։ Ամենքին ալ իրենց զաւակաց կրթութիւնը զանց չընելու եռանդեամբ են վառեալ։

Ի մասին երկրագործութեան գրեթէ ազգ մը չկայ որ կարենայ հայուն հետ մրցիլ։ Մէկ խօսքով խորագէտ, համբերող ու խնայող ըլլալով լաւ կը նախագիտեն որ և իցէ ձեռնարկութեան մը հետևութիւնները։

Այն հայերը որոնք Տաճկաստանէն քաղթած են՝ յատուկ սովորութիւններ ունին հին հայոց նման։ դանդաղ են թէ իրենց շարժմանցը և թէ խոսուածքնուն մէջ։ խարդախութիւն չունին։ շատ կը սիրեն երկրագործութիւնը, արհեստները ու վաճառականութիւնը։ ու չի նայելով իրենց կարողութեանը հիւրընկալ են։

Արշալուոյս հեռաւոր ընթերցողաց համար բանասիրականնուա մէջ հարկ սեպեցինք ամփոփել Տաճկաստանի Հայոց Ազգային Սահմանադրութիւնը։ զոր տեսնելով մեր օտար աշխարհի հայք ուրախանան տեսնելով օգոստափայլ Սուլթանին հովանաւորութեան ներքև ծաղկող իրենց եղբարքը՝ օր ըստ օրէ լուսաւորութեան և քաղաքակրթութեան շաւղին մէջ ըրած յառաջադիմութեան քայլերնին։ Որոնք թէև դողդոջուն բայց համաձայն ըլլալով Եւրոպական արդի քաղաքականութեան ընթացքին կործանելու վախ չիտար, թէ որ ջանքը յարատև, սէրը միշտ, և յոյսը յաւէրժական ըլլի։ մանաւանդ առջի ժամանակները քանզի մարդուս ձգանցը և ձեռնարկութեանցը մէջ առաջին քայլն է տաժանելի։

Ցնծալի է տեսնել մօտ ժամանակներս Հայ սեռնդին մէջ փայլակնող Ազգութեան սէրը առանց խորութեան կրօնի, և ահա այս ըզգացման արդիւնքն է այն գովեստից արժանի համազգային բարեգործական ընկերութիւնը զոր յիշած էինք մեր անցեալ Թուով։ Այս մասին գալով ուրախութեամբ կը տեսնեմք Աւետաբերի 155 Թուոյն մէջ Կայսրէի Բողոքական յարգելոյ մը նամակը, որուն մէջ եռանդեամբ գովելով վերոյիշեալ ընկերութիւնը բողոքական հայոց ալ նոյնին մասնակցիլը կուզէ իրաւամբ։ Այսպիսի նամակները որոնք ժողովրդեան մէջէն կը ծագին մեծ յայտարար կրնան ըլլալ ազգերնիս ընչաղ կրօնամոլութեան ջնջուելուն ու անոր տեղ խղճի ազատութիւնը թագաւորելուն, որով միմիայն կարող է ազգ մը անյուսաչի հանգիստութեամբ ու անդորրութեամբ զարգանալ մարդկութեան բարոյական և բնական օրինաց։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ, 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Մաքս լրագրին 458դ Թուոյն մէջ հետեւեալ ուրախական տողերը կը կարդամք, «Կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը իւր սովորական բարձր արդարասիրութեամբը հրաման ըրած էր որ Ռէզայիրլեան մեծապատիւ Մկրտիչ ասիրային հաշիւները ճշդութեամբ վերաքննուին։ ուստի վսեմափայլ Մուսթաֆա Օ.արիֆ փաշային նախագահութեամբը խառն յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ անցեալ շաբաթ օրն իր առաջին նիստը ըրաւ Ի. Դուրբ։

Այս չքնաղ լրոյն վրայ անտարակոյս Հայ ժողովուրդը պիտի հրճուի յիշելով նոյն վեհ ազգասիրէն ընդունուած օգուտն ու բարիքները։ Նմանաւանդ ցնծութեամբ պիտի լեցուին այն անձինքը որ անկեղծ բարեկամութեամբ անմոռաց կը պահեն սրտերնուն մէջ վսեմաշուք ամիրային քաղցր սէրը։

— Հայոց Սարգիս Սրբազան Պատրիարքը ամսոյս 5 ին ազգիս տյցելութեան եկող Պաղեստինոյ ուխտաւորաց հանդիսաւոր ընդունելութեան համար Պոլսոյ Հայոց Ազգային Ժողովոյ անդամներ, Ի. Դրան դիւաններուն մէջ տեսչներ և թարգմանապետներ։ ազգային կամ արքունի հաստատութեանց մէջ տեսչներ։ ուսումնապետներ։ Օրինաւորական դասէն՝ վերին ըսպայից աստիճանակիցներ։

Այս կարգի անդամոց թիւն ալ չըկրնար ճշտիվ վերոյիշեալ պատճառով, բայց երբ սկզբունք՝ այս երկու կարգի անդամոց բոլանդակ թիւը երբէք չը պիտի հաւասարի երեսփոխանաց թիւին (1)։

10։ Ընդհանուր ժողովը էն շատը 400 էն աւելի անդամ չը պիտի ունենայ, և քանի որ երեսփոխանաց մեծագոյն մասը այսինքն 111–ը գոնէ ներկայ չըլլայ, նիստ չըպիտի կարենայ ընել։

11։ Ընդհանուր ժողովին պաշտօնն է՝ Ազգին կողմէն երեսփոխանութեամբ ազգային բարձր պաշտօնաւորները ընտրել։ ազգային ժողովները կազմել։ անոնց վարչութեանը համարառու ըլլալ։ և ազգային ծանր կամ ընդհանրական գործերը վճռաբար տնօրինել։

Իր պարտաւորութիւնն է՝ ազգային Սահմանադրութեան ըսկզբունքները տնխախտ պահել և անոնց տրամադրութեանցը համեմատ վարվիլ։

12։ Ընդհանուր ժողովը կը դումարուի։

Նախ՝ կանոնաւորապէս ամէն տարի մարտ ամսին վերջերը ազգային Վարչութեան տարեկան ընդհանուր համարատուութիւնը մտիկ ընելու ազգային ժողովականաց կէսին ընտրութիւնն ընելու և ազգային տարեկան տուրքին տնօրէնութիւնը հաստատելու համար։ Այն տարեկան Նիստին մէջ վարչութեան անդամները՝ տուրքի խնդիրէն զատ՝ միւս խնդիրներուն մէջ խօսք միայն ունին և ոչ քուէ։

2դ։ Կաթուղիկոսի ընտրութեան մասնակից ըլլալու համար։

3դ։ Երուսաղէմայ և Պոլսի Պատրիարքաց ընտրութեանը համար։

4դ։ Կրօնական ու Քաղաքական ժողովոց մէջ կամ Պատրիարքին ու ժողովոց մէջ պատահած անհամաձայնութեանց համար։ Այն պարագայից մէջ ալ Վարչութեան անդամները խօսք միայն ունին և ոչ քուէ։

5դ։ Ազգային սահմանադրութեան վերաքննութեանը համար։

Եւ վերջապէս արտաքոյ կարգի պատահած այնպիսի ծանր խնդիրներու համար զորոնք ազգային ժողովները Ընդհանուր ժողովով որոշել հարկաւոր դատեն։

13։ Ընդհանուր ժողով կը հրաւիրեն, նախ՝ պատրիարքը՝ ազգին կողմէն, երկրորդ՝ Ընդհանուր ժողովին ատենապետը՝ սոյն ժողովին դիւանին կողմէն, երկրորդ՝ Կրօնական կամ Քաղաքական ժողովին ատենապետները՝ սոյն ժողովոց կողմէն։

Շարունակելի

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ա։ Ազգային Ընդհանուր Ժողով

9։ Ազգային ընդհանուր Ժողովը կը բաղկանայ 220։ ազգային երեսփոխաններէ որոնցմէ 160–ը Պոլսի Թաղերուն եկեղեցեաց կողմէն ընտրեալ, և 60–ը առաջնորդանիստ գաւառներուն կողմէն ընտրեալ։

Ընդհանուր ժողովին մէջ ազգային երեսփոխանաց անդամակից են։

Նախ՝ ազգային կեդրոնական Վարչութեան անդամներէն՝ Կրօնական ու Քաղաքական ժողովներուն և չորս Տեսուչ խորհուրդներուն անդամներն ու Թաղական խորհուրդներուն ատենապետները։

Այս կարգի անդամոց Թիւը իրը 100է։ բայց այս Թիւը երեսփոխանաց Թիւին վրայ ճշդիւ չկրնար աւելնալ։ վասն զի ասոնց մէջ արդէն երեսփոխան ընտրուածներ ալ կրնան գտնուիլ։

Երկրորդ՝ Ազգին կամ Տէրութեան ծառայութեանը մէջ գլխաւոր պաշտօնով մը Պատուեալ անձինք որոնց արժանաւորութիւնը Ազգին կամ Տէրութեան կողմէն վկայեալ կը համարվի։ ինչպէս են Եկեղեցական դասէն՝ Պոլիս գտվող եպիսկոպոսները։ Պոլսի եկեղեցեաց քարոզիչ վարդապետներն ու աւաքերեցներն։ Ուսումնական դասէն՝ ազգային մատենագիրներ, վկայեալ բժիշկներ, գլխաւոր դասատուներ։ լրագրապետներ։ Քաղաքական դասէն՝ վերին պաշտօնաւորաց աստիճանակիցներ։ Արքունի ժողովոց անդամներ։ Ի։ Դրան դիւաններուն մէջ տնօրէններ և թարգմանապետներ։ ազգային կամ արքունի հաստատութեանց մէջ տնօրէններ։ ուսումնապետներ։ Օրինաւորական դասէն՝ վերին ըսպայից աստիճանակիցներ։

Այս կարգի անդամոց Թիւն ալ չըկրնար ճշտիվ վերոյիշեալ պատճառով, բայց երբ սկզբունք՝ այս երկու կարգի անդամոց բոլանդակ թիւը երբէք չը պիտի հաւասարի երեսփոխանաց Թիւին (1)։

10։ Ընդհանուր ժողովը էն շատը 400 էն աւելի անդամ չը պիտի ունենայ, և քանի որ երեսփոխանաց մեծագոյն մասը այսինքն 111–ը գոնէ ներկայ չըլլայ, նիստ չըպիտի կարենայ ընել։

11։ Ընդհանուր ժողովին պաշտօնն է՝ Ազգին կողմէն երեսփոխանութեամբ ազգային բարձր պաշտօնաւորները ընտրել։ ազգային ժողովները կազմել։ անոնց վարչութեանը համարառու ըլլալ։ և ազգային ծանր կամ ընդհանրական գործերը վճռաբար տնօրինել։

Իր պարտաւորութիւնն է՝ ազգային Սահմանադրութեան ըսկզբունքները տնխախտ պահել և անոնց տրամադրութեանցը համեմատ վարվիլ։

12։ Ընդհանուր ժողովը կը դումարուի։

Նախ՝ կանոնաւորապէս ամէն տարի մարտ ամսին վերջերը ազգային Վարչութեան տարեկան

(1) Այս յօդուածը վերաքննելի է երբ թէ ազգային և թէ Տէրութեան պաշտօնաւորաց թիւը այն աստիճան աւելնայ որ անկարելի ըլլայ սոյն համեմատութիւնը պահել։

ԵՐԿՐՈՅՑ ԸՐԸՐԱՏԵԱՆ

կան գեսպան Տը Լ՝ավալէթ Մարքիզին փոխադարձ այցելութեան գնաց։

— Լուսաւորչական և Հռովմական Հայոց պատրիարքները նաև Յունաց պատրիարքը Բ. Դուռը հրաւիրուեցան ուր Օգոստափառ Սուլթանին կողմէն մեծ Լոպարքոսը իրենց Մեճիտիէի առաջին կարգի պատուանշան շնորհեց։

— Օսմանեան փոխադարձութեան ընտացուելուն համար Բ. Դուռէն հոկող մը ստիպուեցաւ որ կը կազմուի տը Ռիէք, Մեզար Ա. Լ. Հ. Թուպինի և Ս. Օրիֆի պարոններէ։ Իսկ այն փոխադարձութեան վաւերացեալ պայմանագիրը Զամիչեան Յոհաննէս էֆենտին տըրուեցաւ որ տա Նէյրոպա։

— Էզդը մեծ ջանք 'ի գործ կը դնէ Ս. Փրկչեան հիւանդանոցի արդի վիճակը բարելաւելու։

— Համազգային բարեգործական ընկերութիւնը օր ըստ օրէ զարգացման մէջ է։ Արքազան պատրիարքը 'ի նպաստ նոյն սիրայօրդ եղբայրութեան տասն բաժին ստորագրուեցաւ։

— Կ'ըսեն թէ պարսից կառավարութիւնը բանակցեր է Օսմանեան կառավարութեան հետ որպէս զի կարենայ երկանիլ հեռագրի գիծը Պաղտատէն մինչև Թէհրան։ Ուրիշ գիծ մըն ալ որ ճիւղ ունենալու է 'ի Տիարպէքիր պէտի հասատուի և Լրզրումի ու Թէվրիզի մէջ։ Խնդիր կայ նաև ուրիշ գիծ մը հասատելու Թէվրիզէն Թիֆլիզ։

ԱԶԱՆԱՑԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ջմիւռնիա, 24 Նոյեմբերի։

Բաղքիս մէջ և շրջակայքները պատահած գողութեան կամ եղեռնագործութեան պատճառաւ ոստիկանութիւնը հետաքննութեամբ շատ մարդիկ բանտարկեց որոնց դասը կը տեսնուի։

— Այս օրերս Իզմիր մէջ շրջաբերական մը ծագեցաւ պապին կողմէն ու ղղեալ առ հաւատարիմ քրիստոնիկս։ ասոր մէջ պապը դառնապէս յայտնելով Հռովմի կղերին հիմակուան խեղճութիւնը ղրամական օգնութիւն կը խնդրէ իւր Ս. միւռնոյ արդուսցմէ։ Նետարտկոյս յուսալով որ ամենքն ալ պիտի բերեն սրտերնէն բղխածը "յոտս վիսանորդին Յիսուսի Քրիստոսի"։

Այս ոստիներուն գումարը ընդունելու համար մասնաժողով մը եղած է պարոնայք, Ալիսէն, Շ. Սաղղանի, և Ա. Ալպերթիանցերէ։

— Հեռաւոր ուրախալի յոգուածը կը կարդամք Կ. պոլսոյ Գաղղիերէն լրագրին Բանիլնոբլը օրագրին 142 դ թուոյն մէջ, որ 'ի 17–29 Նոյեմբեր 1860։

"1858 Սմիւռնի մէջ Ֆ. Վիրէլի պանդ անունով դրամատուն (պանգ) մը բացուեցաւ։ որուն ամբողջ կառավարութիւնը նոյն ժամանակէ 'ի վեր Տէտէեան Պ. Յակոբին յանձնուած է։ Այս պանգն սակաւ առ սակաւ մեծամեծ միջոցներ ստացաւ և այս որուն օրս վաճառականութեան մեծ ծառայութիւններ կ'ընէ, և իւր կանոնաւոր և յաջողակ կառավարութեանը նայելով՝ մեծ յոյսեր կուտայ։ Այս պանգն, որ բաւական մեծ դրամագլուխ ունի, վաճառականաց մասնահաշիւներ (ջոնի ջոբան) բացած է և զանազան պարտամուրհակներ կը կորէ (ոչնիթ) գլխաւորապէս Լոնտրայի և Փարիզի հետ պանգայի գործառնութիւններ կ'ընէ, երաշխաւորով կամ գրաւով շահու ստակ կուտայ, և այլն, և այս օրուան օրս մեծ համբաւ և պատիւ ստացած է։ Ամեն մարդ կը խոստովանի որ այս գրամատունը խիստ ընտիր գործեր կ'ընէ։ Զմիւռնիոյ շուկան թէև մեծամեծ միջոցներ չունի, բայց խիստ շահաւոր գործեր կրնայ ընել այսպիսի յաջողակ անձանց հետ, ինչպէս որ վերոյիշեալ պանգն օրինակ է մեզ"։

Այս տողերը որոնք Զմիւռնիոյ Աղգայնոց ոչ սակաւ ուրախութիւն պատճառեց՝ գեղեցիկ ազդարար մ'են Հայոց ի վաղուց անտի վաճառականութեան և անոր զանազան ճիւղերուն մէջ ունեցած խորագէտ ճարպիկութեան կորուսեալ ջղալուն, և որոյ միշտ յիշատակուած է մեր ազգը Եւրոպայի մէջ։

— Լատինաց դեկտեմբերի 9ին քաղաքս հասաւ միտար Բրամբէթն որ Իզմիրէն Ա. յոյսն շինող երկաթուղայն նոր վերայ առնող է։ Կարի թէ այս օրերս նոյն երկաթուղին պիտի բանայ իւր ճամբուն հատարակութեան։

— Իզմիրէն Պուրնոպատ գիւղը շինուելիք կառաց ճամբուն հրամանագիրը ելած ըլլալով յոյս կայ որ մօտերս շինութիւնը կսկսուի։ այս ճամբան 15 արշին լայնք ունենալու է։

— Կը փութամբ ուրախութեամբ ծանուցանել որ Հոկտեմբերի 2'ի հրամանագրով վեհ. Վ. իք Թոր–Լիմանաւէլի կառավարութիւնը Ա. Բրիքքայ և Յ. Պրուֆել պարոններուն Հռոմայ և Վենետիկի պատուոյ շքագրամը շնորհեց 'ի նշան գոհանակութեան այն ծառայութեանց որ յիշեալ անձինքն ըներ էին հայրենեաց 1848–49 թուականներուն։

Աղբերոյ հրատարակմանց օրերը և թուականները ցժբաղդաբար այլոյլած ըլլալով կը յուսամք այս օրերս կարգադրել այս տեսականութիւնը որ պատահական է։

ԾԱՆՈՒՑԱԿ

Մեծ ոսրագրեալջ Իզմիրէն Այդէն շինող երկաթուղայն ծաղելոյ իրդրդիան անդամ դողմ այ երկիրաղայն գործողութենէնշանխնդիր եղող անյուն իրհրդրը դանալ։ այս պարծանաց կերդ–իրէմ ղէրէն՝ ներկայ ըլլալոյ ծաղվին որ ըլլալը–է Փարզէն Լրօբբեհ։ դրանին մէջ յարաջիկայ հինգշաբթի լրդինայ ամսոյ 20ին ծամը 2ին կեսօրէն յետոյ։

Պարոն Բրամբէթը որ այս օրերս Իզմիր կեգանը–է հրաբերաց է նաև նոյն ծաղվին գանոնելը։ որ էրէն վերբերեալ տեղեկութիւնները պիտի տայ։

Իզմիր, 12 դեկտեմբերի 1860։

Ս. Վիրէլ
Յ. Գ. Բոնիերոն։
Տ. Մրոյ։

Օտարաց բոլորը մեկէն կամ մեկ քանին։ —ազնիւ ցեղէ հարիւր չափ խողեր։

Ազգը կրնայ տեսնել Ոչ զէրի պարտէզին գիմացը։

ՄԱՍԱՅԻՆ ԿԵՂԱՆԿԱՑՈՒԱՑԻ

ԵՒ

ԹՈՎՄԱ ՄԵԾՈՐԵՑԻ

Ի լոյս ընծայեալ հանդերձ ծանօթութեամբ։

ԱՐԺԱՆԱՊԱՏԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ ՄԻԱԲԱՆ ՍԲՈՅ ԵՂՍԻԱԾՆԻ

Ի ՓԱՐԻԶ 1860

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Կ. ՎԱՆԴԱՊԵՏԻ ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ

Մովսիսի կաղանկայտուացուցն առաջին հատորոյն ծանուցումը արդէն հրատարակած եմք մեր լրագրոյն մէջ և այս՝ նոյն պատմութեան երկրորդ հատորն է, որ՝ ինչպէս յայտնի է։ Ղազարի ժողովրդոց վարքը, աւանդութիւնները կը նկարագրէ, Եմանպէս զպատերազմները զոր ըրին ընդդէմ Պարսից, Հայոց, Արաբացոց և ուրիշ ժողովրդոց։

Իսկ Թովմա վարդապետ Մեծորեցին՝ որ եկաց 'ի Հինգետասաներորդ դարուն՝ Լանկ–Թամուրին և նորա յաջորդաց պատմութիւնը կը նէ, Հայաստանի ասկալի աւերպանքը և կոծանումը նկարագրելով։ զոր Հայ մը չի կրնար կարդալ առանց դառն արտասուք թափելու։

Այս պատմագիրը եօթներորդն է Հայ պատմագրաց Շարին, զոր Շահնազարեան գիտնական վարդապետը կը մատուցանէ Ազգին անոր լուսաւորելու և ճշմարիտ ազգասէր մասին վեհանձնական օգնութիւնը խնդրելով։ որպէս զի կարող ըլլայ շուտով 'ի լոյս ընծայել մնացեալ եօթ հատորները Հայ պատմագրոց Շարին։

ՊԱՀՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Հոլլոուէյ Դեղահատերով։

Ինչու համար հիւանդութիւնները աղետալի վախճան կունենան։

Սդեղնի Թովմայի Հոլլոուէյ։

Վասնզի փոխանակ անոնց պատճառացը ուշադրութիւնը հատուցանելու, անոնց արդիւնքը կը զնենք։ և փոխանակ ուղղակի անոնց արմատը ջնջելու, միայն հետևութեանցը հոգ կը տանինք։ Հոլլոուէյի դեղահատից ներգործութիւնը կատարելապէս այս գրութեան հակառակ կերպիւ կազդէ։ այսինքն մարմնոյն գաղտնի գործարաններէն և արեան շրջաբերութենէն կարտաքսէ անտարեր և վնասակար նիւթերը, որոնք բորբոքումներ, ջերմ, թուլութիւն և ֆիզիկական նուազումն կը պատճառեն։ և այս կերպիւ հիւանդութեանց աղբիւրը ջնջելով, անոնց հետևութիւններն ալ անհրաժեշտ կը լան։ Սովորական դեղերը ժամանակաւոր աղէկութիւն մը միայն կը պատճառեն հիւանդին, իսկ այս դեղահատերը, ընդ ակառակ յարմատոց անտի կը ջնջեն զհիւանդութիւնը։

Վատառողջութիւն։

Վատառողջութիւնը սովորաբար յառաջ կուգայ ջղոյ նկարգութիւններէ։ որոնք սրտին գործողութիւնը կը վարաչեն և մեր կենդանական բոլոր կարգը ամենը մեկտեղ կաւրեն։ Արդ՝ այս պատուական դեղահատերը ջղային գրութիւնը (սիստեմ) կը վերահաստատեն թէև աւրուած ըլլայ, առողջութիւնը և միտքը կը զօրացնեն ամենայն դէպքերու մէջ ուր միւս ամեն դեղերը բան մը չեն կրնան ընել։

Լերդի հիւանդութիւն և մաղձ։

Լերդի (գառա ճիլիր) հիւանդութիւնները և մաղձը շատ անգամ ամենասաստիկ ցաւեր կը պատճառեն։ Որչափ անձինք արդեօք այս ցաւով վշտացեալ ըլլալով, չեն գիտեր բժշկուելու միջոցները, որոնք իրենց մօտը կրգտնուին։ Եթէ այս դեղահատերէն քանի մը հատ առնելու ըլլային, ինչպէս որ նշանակուած է իւրաքանչիւր ծանուցագրին մէջ, շուտով պիտի ազատուէին իրենց ցաւերէն։ Հիւանդութիւններէն շատերը, որոց ենթակայ է մարդոյս մարմինը, կրնան քիչ ժամանակուան մէջ ջնջուիլ այս դեղահատերը գործածելով։ ինչպէս որ ապացուցուեցաւ բազմաթիւ օրինակներով։

Վատնդաւոր ժամանակ։

Եթէ կանայք հոգ չընեն ըստ ժամանակին գարման տանելու այն թանձր և վնասակար հիւթոյ բազմութիւնը երբոր անոնց ընթացքը գադրած է, իրենց առողջութիւնը և կեանքը իսկ անոնցմէ կը դժուարի կրտարուի իրրև հետեւանք մը։ Այս ամենն վտանգաւոր անուշիկ հատատուն դարմանը Հոլլոուէյի դեղահատերն են և այս դեղմամբով կանայք կրնան իրենց վտանգաւոր ժամանակը (ամբ քրիսիս) ապահովութեամբ անցընել և իրենց առողջութիւնը վայելել։ Այս դեղահատերը օգտակար են նաև կանանց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց և թացութեանց որ կը պատահին կատարեալ հասակին մէջ։

Ցրացուութիւն և տկարամտութիւն։

Հազարաւոր անձինք զոհ կըլլան այս սեսակ սեամաղձութեան (իրոքսնորի), որ անոնց ոչով առլև հրեշի մը ձև կառնու։ և չեն գիտեր իրենց ցաւերը թեթեւցնելու հարկաւոր դարմանը։ այն ինչ այսպիսի դեղքերու մէջ Հոլլոուէյի դեղահատերը շատ անգամ մեծ նեղգործութիւններ ունեցան։ Ուստի շարունակ գոյ ծածութիւնը այս պատուական դեղահատից հարկաւոր զգուշութեամբ 'ի կիրառութիւն, խիստն կրժշկի տմենածաւոր դեպքերն որչափ և հինցած ըլլան։ Ուրեմն ջղային գրութիւնը սխալեմ կը հանդարտի և հիւանդը դարձեալ իր առողջութիւնը կը ստանայ։

Այս դեղահատերը յատկապէս խիստ օգտակար են վատ յետադայ հիւանդութեանց։

Ընդհատական ջերմք (փիրէվը էնթերմիթանթ)։ Շնչարգելութիւն (ասթմ)։ Մաղձային ջերմք (փիրէվը պիլէոզ)։ Խիթ (քոլիք)։ Ցաւք որովայնի։ Թուլութիւն և նուազումն ուժոյ։ Օձիկ (եբլանճրդ)։ Կանանց ամսական օրինաց անկարգութիւնը։ Ոսանացաւութիւն (նիւրալիա)։ Գլխացաւութիւն։ Բորբոքումն։ Դալուկն (սարբլաք)։ Երիկամնաժեռուութիւն։ Տեռատեսութիւն (մայոպի)։ Յօդացաւութիւն (ռիւմաթիսմ)։ Միզարգելութիւն։ Պարանոցի ցաւ։ Քարկամ խիճ միզանցի։ Ուռոյք (դիւմէօր)։ Կեղք (իւլսէռ)։ Ամեն տեսակ որդերը (սողուլման)։ Ափրոդիտեան ախտերը։

Այս դեղահատերը, որ կը շինուին զանոնք գանողին անձնական վերակացութեամբը, անոր ընդհանուր գործարանաց մէջ կրծախսուին 'ի Լոնտոն Սիրէնթ կոչուած թաղը թիւ 244։ և 'ի Նոր Եորք Մոյիտես 1ին թաղը թիւ 80։ Իսկ ուրիշ երկիրները, իւր գործակալաց քով կրգտնուին։ որոց անունները հետևեալներն են։ Իզմիր՝ Իքար է Ճիւտիշ։ և մօտիս Բոլբիկիր, որ Ֆարմասի ալբանատ անուն գեղավաճառի խանութի տէրն է։ Կ. Պոլիս՝ Ա. Սիթամբա և Ֆ. Տելլասուսա, Ամասդրիա՝ Ֆ. Բէրրին։ Իսմայիլ՝ Կոշարտի։ Քիոս կղզին՝ Ճ. Սիթերմիչ։ Մալթա՝ Է. Մ'իւիր։ Պուրսէ՝ Էլիզա Վուայց

Յիշեալ սպեղանիին տուփերը զանազան մեծութեամբ է և կրվաճառին 9, 22, 33, 88, 176 և 264 զուռուշի իւրաքանչիւրը, և ամեն մեկուն մէջ հայերէն լեզուաւ ծանուցագիր մը կայ, որ այս սպեղանիին գործածութեան վրայօք մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ։

Խմբագիր-տէր լրագրոյս
Գ.-ԻՈՒ. Գ. ՊԱԼԴԱՔՃԻԱՆ։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՒՍՈՅ ԱՐԱՄԱՏԵԱՆ